

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Інститут «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»
Кафедра мистецтв**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

_____ **М.І.Антоненко**

_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи аранжування»**

освітній рівень бакалавр

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність
(спеціалізація) 025 «Музичне мистецтво»

освітня програма «Музичне мистецтво. Інструментальне мистецтво»

тип дисципліни обов'язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: Марченко В. В. – кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента кафедри музичного мистецтва, в. о. завідуючого кафедри музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мистецтв

Протокол від 16 жовтня

2020 року № 1/2

Завідувач кафедри мистецтв

Марченко В.В.

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	4	Лекції:	12	-
Семестр:	8	Практичні заняття:	10	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	-	-
самостійна робота:	6	Самостійна робота:	68	-
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри мистецтв, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Вокал, Вокальний ансамбль, Гармонія	Бакалавська робота

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Аранжування» є ознайомлення студентів із загальними принципами та основними способами пристосування музичного твору до умов іншого виконавського складу; набуття студентами практичних навиків перекладу творів, написаних для одного типу та виду хору для іншого, перекладу камерно-вокальних та інструментальних творів для хору; засвоєння основних засад аранжування народної пісні для хору.

Завдання цієї дисципліни покликані сформувані у студентів чітке розуміння принципів формування репертуару музичного колективу; вміння самостійно створювати переклади та аранжування музичних творів для мистецьких і навчальних потреб учнівських і аматорських хорових колективів закладів освіти.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності

ПРН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
ЗК 12. Здатність працювати автономно	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 3. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8

СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1.

Поняття вокального та інструментального ансамблів. Основні прийоми, види аранжування . Етапи створення аранжування. Поняття фактури, форми, композиції та стилю

Тема 2.

Основні способи вокально-хорових перекладів. Аранжування на основі естрадно-джазової гармонії, імпровізації та вільні обробки.

Тема 3.

Ознайомлення з найпоширенішими сучасними електронними музичними редакторами, та їх технічним забезпеченням ТЕМА 4. Аранжування зі спрощенням інструментальної фактури.

Тема 4.

Використання команд меню MIDI. Керування темпом та музичним розміром. Робота з MIDI-плагінами та VST-інструментами. Обробка звуку. Мастерінг.

Тема 5.

Музичний супровід, акомпанемент. Створення музичного супроводу до сольної партії голосу чи інструмента, танцю, декламації.

Тема 6.

Фортепіанний, баянний, гітарний акомпанемент. Малі форми інструментальних ансамблів, особливості аранжувань. Гармонічний та поліфонічний виклад.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Всього	у тому числі		
л		п/ла б.	се м.	с. р.
Тема 1.	2			12
Тема 2.	2	2		12
Тема 3.	2	2		12

Тема 4.		2	2		12
Тема 5.		2	2		10
Тема 6.		2	2		10
Екзамен					
Усього годин		90	12	10	68

4. Організація самостійної роботи студентів

- опрацювання матеріалів по структурах ансамблів та оркестрів;
- ознайомлення з записами різноманітних партитур;
- опрацювання аудіо- та відеоматеріалів з записами ансамблів та оркестрів різного напрямку.

Матеріали для самоконтролю

1. Що таке аранжування? Його мета і завдання.
2. Які дії дозволяються при строгому способі аранжування?
3. Які дії не дозволяються при строгому способі аранжування?
4. Загальні особливості аранжування інструментальних творів способом транспозиції без зміни фактури.
5. Передумови застосування способу транспозиції.
6. Особливості перекладу способом транспозиції з мішаного на однорідний склад інструментального ансамблю.
7. Загальні особливості аранжування хорових творів способом переміщення середніх голосів.
9. Передумови застосування способу переміщення середніх голосів.
10. Мета і завдання аранжування способом спрощення інструментальної фактури.
11. Специфіка перекладу способом спрощення фактури партитур з мішаного на триголосий жіночий/дитячий склад хору.
12. Особливості перекладу багатоголосся для двоголосого однорідного ансамблю
15. Мета і завдання аранжування з ускладненням інструментальної фактури.
16. Особливості компонування двоголосої фактури.
17. Специфіка перекладу двоголосся для триголосого однорідного ансамблю.
20. Передумови та особливості аранжування мішаним (комбінованим) способом.
21. Переваги застосування мішаного (комбінованого) способу аранжування.
22. Засади аранжування камерно-вокальних творів для інструментального ансамблю.
23. Які ви знаєте різновиди акомпанементу?
24. Принципи роботи зі словесним текстом при аранжуванні камерно-вокальних та творів для інструментального ансамблю.
25. Три основні типи інструментальної фактури: характеристика, особливості, взаємодія.
26. Музичні форми, які найчастіше використовуються в обробках народних пісень для інструментального ансамблю.
27. Засоби поліфонічного письма в інструментальних обробках українських народних пісень.

Методи навчання

1. Художній (творчий метод)
2. Музично-аналітичний
3. Порівняльний
4. Моделювання ситуацій (ігровий)
5. Аудіо-візуальний
6. Особистого прикладу
7. Власного (вокального) показу.
8. Компілятивний
9. Творчого переосмислення

Методи контролю

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- поточний контроль (усний): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;
- практичні завдання (письмово): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;
- самостійна робота (письмово): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50;

Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають по декілька письмових робіт з кожної теми (вирішення кейсу).

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час поточного усного опитування та за результатами практичних і самостійних письмових робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70		
E	51-60		
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FX і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічними радами коледжів).

Методичне забезпечення

1. Підручники та методичні посібники з аранжування та інших дисциплін диригентсько-хорового і музично-теоретичного циклів.
2. Репертуарні збірники хорових, камерно-вокальних та інструментальних творів.
3. Нотні зошити, ручки, прості олівці, гумки, фортепіано, камертон, крісла, столи.
4. Ноутбук, проектор, екран, магнітофон.

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Барсова І. О. Книга про оркестр. К. : Музич. Україна, 1981. 174 с.
2. Кучерук В.Ф. Грає оркестр українських народних інструментів : навч.- метод. посіб. Луцьк : видав. відділ “Вежа” ВДУ ім. Лесі Українки, 2005. – 260 с.
3. Кучерук В. Ф. Інструментознавство та інструментування. О. Курінний. Вокаліз : методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Інструментознавство та інструментування». Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 20 с.
4. Кучерук В.Ф. Інструментальний ансамбль : хрестоматія для вищ. навч. закл. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. 148 с.
5. Кучерук В. Ф. Інструментознавство та інструментування. Партитура : методичні рекомендації. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 16 с.
6. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. І. К. : РЕТРО-ПРИНТ, 2012. 96 с.
7. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. II. К. : РЕТРО-ПРИНТ, 2012. 68 с.
8. Кучерук В. Ф. Методика і практикум роботи з колективом : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк : ВежаДрук, 2018. 88 с.
9. Кучерук В. Ф. Народний музичний інструментарій : навч.-метод. посіб. Луцьк : Ред.-видав. відділ ВДУ ім. Лесі Українки, 1997. 123 с.
10. Кучерук В. Ф. Практикум роботи з інструментальним колективом : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 88 с.
11. Шиманський П. Й. Грає інструментальний ансамбль «Експромт» : навч. посіб. для студ. мист. навч. закл. III-IV рівнів акредитації у 2-х ч. Ч. I. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. –142 с.
12. Шиманський П. Й. Грає інструментальний ансамбль «Експромт» : нав. посіб. для студ. мист. навч. закл. III-IV рівнів акредитації у 2-х ч. Ч. II. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 134 с.

Додаткова література:

1. Браун Р. Компьютер — композитор. Пер. с англ. М.: ЭКОМ, 1998. 88 с.
2. Вахняк Є. Хорове аранжування / Є. Вахняк. Київ: Музична Україна 1977. 71 с.
3. Живайкин П. 600 звуковых и музыкальных программ. СПб.: «ВНУ — СанктПетербург», 1999. 95 с.
4. Зиновьев.В., Инструментовка для оркестра баянов. Москва : Сов. Композитор 1980. 65 с.
5. Коломієць О.М. Хорознавство. К.: Либідь, 2001. 45 с.
6. Колесник Д. Техника и технология малых студий. Приборы обработки звука.
7. Лебедев С.Н. «Finale for Windows» М., МПС 1997.
8. Лебедев С.Н., Трубинов П. Ю. «Русская книга о Finale». СПб: Композитор СанктПетербург, 2003 С. 208

9. Молдавін М. Народний підголосковий спів /М. Молдавін. Київ,198
10. Психоакустические методы обработки. Шоу-Мастер. 1998. № 2. С. 76-78.
11. Персональная студия — творческая лаборатория современного музыканта ШоуМастер. 1997. № 3.
12. Петелин Р., Петелин Ю. Аранжировка музыки на РС. СПб.: «ВНУ СанктПетербург», 1998. 34 с.
13. Петелин Р., Петелин Ю. Персональный оркестр в РС. СПб.: «ВНУ СанктПетербург», 1998. 87 с.
14. Романовский Н.В. Хоровой словарь. Л.: Музыка, 1980. 23 с.
15. Рабин Дэвид М. «Музыка и компьютер, настольная студия». Минск, ООО «Попурри», 1998. 54 с.
16. Смирнова Т. Хорознавство. Харків, 2003. 47 с.

Інтернет-джерела.

bestchoir.kiev.ua
diasporiana.org.ua
imslp.org
library.dudaryk.ua
mubis.com.ua
parafia.org.ua
ukrnotes.in.ua